

10. Edukacja ekologiczna

10.1. Stan aktualny.....	2
10.2. Zadania do realizacji w ramach dyscypliny.....	7
10.3. Lista przedsięwzięć priorytetowych.....	8
10.4. Harmonogram realizacji Programu.....	12
10.5. Wnioski.....	14

10.1. Stan aktualny

Potrzeba powszechnej edukacji ekologicznej została zawarta w wielu dokumentach przyjętych przez organizacje międzynarodowe i podpisane przez wiele państw.

Najważniejszymi dokumentami są:

- ◆ Międzynarodowa Karta Nauczania i Ochrony Środowiska, przyjęta przez Międzynarodową Konferencję UNESCO w Belgradzie (1975r.);
- ◆ Międzynarodowa Strategia Edukacji Środowiskowej, opracowana przez UNESCO i UNEP (1988r.);
- ◆ Globalny Program Działań czyli Agenda 21, przyjęta na Szczycie Ziemi w Rio - zaleca "Promowanie nauczania, kształtowania świadomości społecznej i szkolenie w zakresie trwałego i zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska" (1992r.)

Polska zobowiązała się do stosowania generalnych wytycznych zawartych w „Agendzie 21” oraz realizacji ich zaleceń.

Zgodnie z tym zobowiązaniem problem edukacji ekologicznej ujęto w "II Polityce Ekologicznej Państwa" oraz opracowano i przedstawiono sposób rozwiązania zadań edukacyjnych w dokumencie "Polska Strategia Edukacji Ekologicznej" pt. "Przez edukację do trwałego i zrównoważonego rozwoju".

II Polityka Ekologiczna Państwa w dziedzinie edukacji w okresie średniookresowym do 2010r. przyjęła następujące działania:

- ◆ działania na rzecz wzrostu świadomości ekologicznej i kształtowania opinii społeczeństwa oraz władz szczebla lokalnego;
- ◆ promowanie zagadnień różnorodności biologicznej poprzez lokalne szkolenia i kampanie informacyjne, poprawa komunikacji społecznej w zakresie zrozumienia celów i skutków ochrony różnorodności biologicznej, ochrony zasobów wodnych;
- ◆ propagowanie umiarkowanego użytkowania zasobów biologicznych, zasobów wodnych, zasobów mineralnych i praktyk oszczędnego i rozsądnego ich gospodarowania, tak by nie niszczyć zasobów przyrody ponad niezbędne potrzeby zgodnie z zasadami trwałego i zrównoważonego rozwoju;
- ◆ wskazywanie na lokalne korzyści z zachowania różnorodności biologicznej i krajobrazowej, zachowane zasobów naturalnych.

Zagadnienie edukacji ekologicznej zostało również omówione w Programie Ochrony Środowiska województwa kujawsko - pomorskiego, który jest dokumentem o charakterze regionalnym.

Edukację ekologiczną osiąga się w drodze:

- ◆ edukacji formalnej, obejmującej dzieci od wieku przedszkolnego oraz młodzież, po studentów szkół wyższych, a także nauczycieli i specjalistów związanych z ochroną środowiska;
- ◆ edukacji nieformalnej, obejmującej młodzież i dorosłych, prowadzonej przez środki masowego przekazu.

Obecny program nauczania tematykę ochrony środowiska przedstawia, omawia i przekazuje w ramach istniejącego programu kształcenia dostosowanego do wieku osób uczących się.

Cele edukacji ekologicznej to:

- ◆ nauczanie podstaw ekologicznie zrównoważonego użytkowania środowiska i sposobów jego ochrony;
- ◆ pobudzenie do twórczego, innowacyjnego działania, zmierzającego do oszczędnego korzystania z zasobów przyrody i maksymalnej jej ochrony;
- ◆ zaszczepienie potrzeby przestrzegania norm i zakazów ekologicznych w postępowaniu zarówno jednostek, jak i grup lub całych społeczności oraz potrzeby przeciwstawiania się zachowaniom zagrażającym środowisku;
- ◆ kształtowanie nawyków kultury ekologicznej oraz odpowiedzialności za ochronę dóbr przyrody;
- ◆ kształtowanie poczucia odpowiedzialności za środowisko w skali lokalnej i globalnej, za przyszłą jakość życia ludzi;
- ◆ wdrożenie umiejętności interdyscyplinarnego myślenia i rozumienia, nauczanie postrzegania zależności między stanem środowiska, a jakością życia każdej jednostki ludzkiej i całej społeczności;
- ◆ zrozumienie mechanizmów powstawania problemów środowiskowych w skali lokalnej i globalnej;
- ◆ kształtowanie umiejętności współdziałania, planowania i organizowania się w zakresie ochrony środowiska.

Cele edukacji ekologicznej mogą być osiągnięte tylko przez jednoczesne kształcenie i wychowanie ekologiczne. Świadomość ekologiczna jest kształtowana nie tylko poprzez sumę uzyskanych informacji, lecz także przez efekt własnych przemyśleń, analiz oraz doświadczeń.

Przyjęcie metodyki aktywizującej w nauczaniu ekologicznym powoduje, że potrzeba ochrony środowiska staje się wtedy nawykiem i jest uwzględniana na każdym stanowisku, w każdym momencie codziennego działania.

Gmina Koronowo położona jest w obszarze o szczególnych walorach krajobrazowych, przyrodniczych i kulturowych. To usytuowanie stwarza szansę na wielofunkcyjny rozwój gminy, z uwzględnieniem zachowania obecnego stanu środowiska. Prowadzona i wprowadzana edukacja ekologiczna, ma w sposób bezpośredni spowodować wzrost świadomości ekologicznej wśród mieszkańców gminy.

Obecnie w gminie prowadzone są cykliczne akcje Dni Ziemi (kwiecień) oraz Sprzątanie Świata (wrzesień).

W ramach Sprzątania Świata do Wydziału Oświaty placówki oświatowe zgłaszają zapotrzebowanie na worki i rękawice, podając jednocześnie informację o czasie i miejscu akcji. Gmina dokonuje zakupu rękawic i worków, ZGKiM dostarcza je do placówek, a w uzgodnionym terminie ZGKiM odbiera zebrane śmieci.

W roku 2003 po raz pierwszy przeprowadzony został konkurs dla szkół na opracowanie scenariusza szkolnych obchodów Dnia Ziemi. Zwycięskie klasy w nagrodę pojechały na wycieczkę do Woziwody. Konkurs będzie kontynuowany.

W Gminie od 1997 roku prowadzone są także konkursy mające na celu aktywizację społeczności lokalnej. Ludność gminy bierze udział w konkursach zarówno gminnych, jak i powiatowych: "Ekologiczne zagospodarowanie zagrody wiejskiej" (konkurs jest finansowany ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

w Toruniu), "Najpiękniejszy ogród w Powiecie Bydgoskim" oraz "Ekologiczne sołectwo w Powiecie Bydgoskim" (ogłoszone przez Starostwo Powiatowe, poprzedzone etapem gminnym).

Działania w zakresie edukacji ekologicznej obejmujące społeczność lokalną podejmowane są także w 17 Kołach Gospodyń Wiejskich działających na terenie Gminy. Organizowane są liczne:

- ◆ szkolenia z ekologii, ochrony środowiska, estetyki gospodarstw,
- ◆ wyjazdy szkoleniowe do sąsiednich gmin, powiatów i województw celem poznania ich osiągnięć w tym zakresie,
- ◆ pokazy zdrowej żywności, prelekcje na temat ziołolecznictwa.

Na terenach wiejskich rozstawione zostały kontenery do selektywnej zbiórki odpadów. Rozpowszechnianie ulotek zachęca mieszkańców gminy do segregacji odpadów.

Ponadto podnoszony jest stopień edukacji ekologicznej nauczycieli - uczestniczą oni w szkoleniach organizowanych m.in. przez Regionalne Centrum Doradztwa, Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich w Przysieku (szkolenia, warsztaty) oraz w Nadleśnictwie Różanna (warsztaty dla nauczycieli nauczania początkowego oraz przyrody).

Biblioteka Pedagogiczna w Koronowie opracowała zestaw artykułów z czasopism "EKO-SCENARIUSZE".

W niektórych szkołach działających na terenie gminy występuje współpraca oraz korzystanie z wiedzy i doświadczenia instytucji proekologicznych, m.in. Kujawsko – Pomorskiego Centrum Edukacji Ekologicznej w Myśliczynie oraz w Bydgoszczy.

Szkoły organizują wyjazdy i warsztaty dla uczniów w Centrum Edukacji Ekologicznej w Myśliczynie.

Głównym celem ośrodków edukacji ekologicznej działających na obszarze województwa kujawsko - pomorskiego jest kształtowanie proekologicznych zachowań oraz inspirowanie i koordynowanie działań w sferze edukacji ekologicznej społeczeństwa.

Zadania realizowane przez ośrodki to między innymi:

- ◆ edukacja ekologiczna nauczycieli, dzieci i młodzieży,
- ◆ podnoszenie świadomości ekologicznej decydentów (konferencje, seminaria, kursy, sympozja),
- ◆ upowszechnianie wiedzy ekologicznej w społeczeństwie (targi ekologiczne, seminaria dla różnych grup zawodowych),
- ◆ popularyzowanie rolnictwa ekologicznego i agroturystyki,
- ◆ konferencje krajowe i międzynarodowe,
- ◆ własne wydawnictwa popularnonaukowe.

W niektórych placówkach oświatowych powstały szkolne koła ekologiczne, skupiające aktywną młodzież, wrażliwą na otaczające ich środowisko naturalne.

Tabela 10-1. Aktywność ekologiczna w niektórych szkołach w gminie

Sołectwo	Szkoła	Istniejące i działające organizacje szkolne	Prowadzone działania	Prowadzona współpraca
Koronowo	Szkoła Podstawowa nr 1 Gimnazjum nr 1	koło krajoznawczo-turystyczne klub "Wędruj z Jedyką"	Konkursy ekologiczne ("Przyroda – Świat – Człowiek", "Żyj z przyrodą w zgodzie" "Koronowo nasza mała ojczyzna", "Turystyka – tak, dewastacja – nie", Koronowo - piękna dolina"), Sprzątanie świata, Dzień Ziemi	Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Ekologicznej w Bydgoszczy, Regionalne Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich w Przysieku, Liga Ochrony Przyrody, Nadleśnictwo Różanna, Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Turystyki "Szczęśliwa Dolina"
Koronowo	Szkoła Podstawowa nr 2	brak	Organizowanie corocznego Przeglądu Małych Form Teatralnych "GRABINA".	brak
Wtelno	Zespół Szkół	Liga Ochrony Przyrody	Coroczny szkolny cykl konkursów o tematyce ekologicznej (konkursy fotograficzne, plastyczne, twórczości plastycznej, poetyckie, teatralne), wykonanie planu "Zielonych płuc wokół szkoły", założenie szkolnego ogrodu botanicznego, organizowanie "święta niezapominajki" we współpracy z EKO RADIEM z Warszawy i redaktorem Zalewskim, współorganizowanie święta kwitnącej jabłoni (2000r) oraz planowana organizacja święta w roku 2004, wystój o charakterze ekologicznym niektórych sal lekcyjnych, w planach wykonanie dydaktycznej ścieżki ekologicznej w szkolnym ogrodzie botanicznym	Kujawsko – Pomorskie Centrum Edukacji Ekologicznej w Myślicinku, Ogród Fauny Polskiej, Ogród Botaniczny, Wdec-ki Park Krajobrazowy
Wierzchucin Królewski	Zespół Szkół	brak	Sadzenie drzewek z okazji "Dnia Ziemi", konkurs plastyczny o tematyce ekologicznej, Konkurs ekologiczny, zbiórka surowców wtórnych: makulatura, baterie, puszki	brak
Sitowiec	Szkoła Podstawowa	brak	Międzyszkolny konkurs Ekologiczno – Przyrodniczy dla klas I-III szkół podstawowych gminy Koronowo "PRZYJACIEL PRZYRODY", Międzyszkolny konkurs dla klas IV, V, VI szkół podstawowych gminy Koronowo "SUPER EKOLOG – Przyjaciel Ziemi Koronowskiej", opracowanie broszury dla klas I – III "Z odpadami coś trzeba zrobić" oraz materiałów "W cieniu prastarych drzew – czyli osobliwości przyrodnicze Sitowca i okolic", uczestnictwo w spektaklach teatralnych - "Czy śmieci muszą nas zasypać?" (lata 2002 i 2003)	brak

W szkołach licznie organizowane są konkursy ekologiczne (zarówno na szczeblu szkoły, jak i konkursy międzyszkolne, a nawet międzygminne).

W tej dziedzinie dominuje Szkoła Podstawowa w Sitowcu, która przygotowuje: Międzyszkolny Konkurs Ekologiczno-Przyrodniczy dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej

“Przyjaciel Przyrody” oraz Międzyszkolny Turniej Ekologiczny dla klas IV – VI “SUPER EKOLOG – Przyjaciel Ziemi Koronowskiej”. Imprezy mają charakter edukacyjny. Ich celem jest przybliżenie dzieciom bogactwa i piękna Ziemi Koronowskiej – jej walorów przyrodniczych, turystycznych i rekreacyjnych, a także przyjazne dla środowiska zachowania i postawy.

Szkoła Podstawowa nr 2 w Koronowie od roku 2002 ogłasza Przegląd Małych Form Teatralnych “GRABINA”.

Współorganizatorzy i sponsorzy imprezy to m.in. Zarząd Miejski w Koronowie, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu, Starostwo Powiatu Bydgoskiego, Gminna Spółdzielnia “Samopomoc Chłopska” w Koronowie i in.

Celem przeglądu jest rozbudzanie zainteresowań sztuką teatralną wśród uczniów szkół podstawowych oraz kształtowanie ich postawy proekologicznej.

W latach 2002 - 2003 uczniowie uczestniczyli także w spektaklach teatralnych: “Czy śmieci muszą nas zasypać?”

W edukacji ekologicznej młodzieży duży udział mają nauczyciele.

Nauczyciele ze Szkoły Podstawowej w Sitowcu opracowali broszurę dla klas I – III pt.: “Z odpadami coś trzeba zrobić”. Broszura przygotowana została w formie graficznej, a kolorowe obrazki są czytelne dla dzieci. Opracowane zostały także materiały pt.: “W cieniu prastarych drzew – czyli osobliwości przyrodnicze Sitowca i okolic”.

Dużym przedsięwzięciem był plan “Zielone płuca wokół szkoły we Wtelnie” prowadzony w latach 1997 – 1999 przez Dyrekcję szkoły. Plan ten - pozytywnie zaopiniowany przez Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody oraz Wojewódzki Fundusz Gospodarki Wodnej i Ochrony Środowiska w Bydgoszczy - pozwolił pozyskać środki finansowe na owe “zielone płuca” oraz edukację ekologiczną w szkole. Teren wokół szkoły zadrzewiono, zasiano trawę oraz założono ogród botaniczny. Ogród botaniczny jest jedną z podstawowych wizytówek szkoły i bardzo często wykorzystywany w jej codziennej promocji.

Ponadto szkoła promuje ekologię przez własne opracowania. W szkolnej broszurce ważne miejsce zajmuje ekologia.

Gmina zgłosiła swój udział w ogólnopolskiej kampanii informacyjno – edukacyjnej organizowanej przez Krajową Agencję Poszanowania Energii S.A. pod nazwą „Autobus Energetyczny”. Zadaniem projektu jest promowanie wśród społeczności lokalnych odnawialnych źródeł energii, energooszczędnych i przyjaznych środowisku technologii oraz podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej.

„Autobus Energetyczny” wyposażony jest w specjalistyczny sprzęt, m.in. baterie fotowoltaiczne, baterie i urządzenia do oszczędzania wody i inne. Zainteresowani mieszkańcy gminy podczas dwudniowej wizyty Autobusu mogą zapoznać się z tymi urządzeniami. Dodatkowo od ekspertów można uzyskać informacje na temat inicjatyw już wdrożonych i przynoszących rezultaty zarówno na poziomie samorządów, jak i gospodarstw indywidualnych.

Kampania w województwie kujawsko – pomorskim została zaplanowana na kwiecień i maj br.

Gmina Koronowo, ze względu na położenie i znajdujące się na jej terenie osobliwości przyrodnicze, ukształtowanie terenu, zabytki i ciekawe obiekty architektoniczne, posiada

gęstą sieć dobrze oznaczonych szlaków pieszych o różnym stopniu trudności wraz z punktami widokowymi oraz szlaki rowerowe.

Oznakowane piesze szlaki turystyczne PTTK:

- ◆ szlak im. Leona Wyczółkowskiego - szlak oznaczony kolorem żółtym (dł. ok. 70 km),
- ◆ szlak Jeziora Koronowskiego - szlak oznaczony kolorem zielonym (dł. ok. 75 km),
- ◆ szlak Białego Węgla - szlak oznaczony kolorem czarnym (dł. ok. 36 km),
- ◆ szlak KTP "TALK" Bydgoszcz - szlak oznaczony kolorem czerwonym (dł. 45 km),
- ◆ szlak Brdy - szlak oznaczony kolorem niebieskim (dł. ok. 165 km),
- ◆ szlak Zamkowy - szlak oznaczony kolorem czarnym (dł. 6 km).

Szlaki rowerowe przebiegające przez gminę:

- ◆ Międzynarodowa trasa rowerowa Euroroute R-1 (Francja – Belgia – Holandia – Niemcy – Polska do granicy z Rosją),
- ◆ Regionalny szlak rowerowy (niebieski) z Bydgoszczy do Chojnic.

Ścieżki rowerowe pełnią funkcję rekreacyjną, turystyczną oraz umożliwiają lokalny ruch rowerowy pomiędzy poszczególnymi miejscowościami w gminie.

10.2. Zadania do realizacji w ramach dyscypliny

Celem Programu Ochrony Środowiska w zakresie edukacji ekologicznej jest wykształcenie świadomości ekologicznej u przeważającej części społeczeństwa i przekonanie ludzi o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju.

Ochrona Środowiska w "Gminnym Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Koronowo" została przedstawiona i uszeregowana w ramach poszczególnych dziedzinach takich jak:

- ◆ gospodarka wodno - ściekowa;
- ◆ gospodarka odpadami;
- ◆ powietrze atmosferyczne;
- ◆ gleby i surowce mineralne;
- ◆ hałas;
- ◆ przyroda;
- ◆ pole elektromagnetyczne.

Zadania w zakresie edukacji ekologicznej w ramach wyżej wymienionych dyscyplin przedstawiono poniżej w sposób tabelaryczny.

Tabela 10-2. Proponowane zadania edukacyjne wprowadzane w zakresie edukacji ekologicznej

Nazwa dziedziny	Zadania edukacyjne
gospodarka wodno - ściekowa	Uświadomienie konieczności racjonalnego wykorzystania zasobów wodnych w życiu codziennym, uświadomienie zagrożenia środowiska przyrodniczego poprzez niekontrolowany zrzut ścieków do znajdującego się na terenie gminy systemu wodnego, zaznajomienie z tzw. czystą technologią w procesach technologicznych wykorzystujących wodę jako element materiału produkcyjnego, zapoznanie z zagrożeniami wynikającymi z uwarunkowań hydrologicznych na terenie gminy.
gospodarka odpadami	Zdobycie wiadomości z zakresu powstawania, utylizacji, recyklingu, segregacji odpadów, uświadomienie zagrożeń spowodowanych nieprawidłowym składowaniem odpadów, zaznajomienie się z tzw. technologiami bezodpadowymi, zaznajomienie się z procedurą segregacji odpadów, poznanie technologii utylizacji odpadów w ramach edukacji związanej z realizacją planu gospodarki odpadami dla Gminy Koronowo.
powietrze atmosferyczne	Zdobycie wiadomości na temat procesów zachodzących w atmosferze spowodowanych emitowaniem zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, zdobycie wiadomości na temat źródeł emisyjnych, uświadomienie zagrożeń spowodowanych emisją do atmosfery zanieczyszczeń, uświadomienie konieczności racjonalnego gospodarowania energią.
gleby i surowce mineralne	Uświadomienie o możliwościach skażenia gleby, o źródłach skażenia. Propagowanie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej jako element dbałości o gleby, wody gruntowe.
hałas	Uświadomienie o zagrożeniach wpływających na stan zdrowia spowodowane przebywaniem przy źródłach wysokiego hałasu, na terenach o przekroczonych poziomach hałasu.
przyroda	Uświadamianie zagrożeń środowiska przyrodniczego, występujących w miejscu zamieszkania, zdobycie umiejętności obserwacji zjawisk przyrodniczych i ich opisu, zaznajomienie się z różnorodnością przyrodniczą występującą na terenie gminy, uświadomienie szczególnego postępowania w celu zachowania istniejących osobliwości przyrodniczych na terenie gminy.
pole elektromagnetyczne	Uświadomienie o zagrożeniach wpływających na stan zdrowia człowieka poprzez oddziaływanie pól elektromagnetycznych, konieczność wyznaczenia stref ochronnych.

10.3. Lista przedsięwzięć priorytetowych

Priorytetem w zakresie edukacji ekologicznej jest wykształcenie świadomości ekologicznej u przeważającej części społeczeństwa i przekonanie ludzi o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju.

Mieszkańcy gminy, mający bezpośredni kontakt z otaczającą przyrodą i z jej naturalnym pięknem, specyficznym na tym terenie, muszą w sposób szczególny postępować w życiu codziennym, aby zachować bogate i różnorodne zasoby środowiskowe.

Nadal organizowane będą liczne ekologiczne konkursy szkolne. Gmina dalej powinna wspierać coroczny Przegląd Małych Form Teatralnych "GRABINA" oraz Międzyszkolne Konkursy Ekologiczno – Przyrodnicze: "PRZYJACIEL PRZYRODY" i "SUPER EKOLOG – Przyjaciel Ziemi Koronowskiej".

Tematyka konkursów zostanie rozszerzona o nową problematykę związaną z działaniami związanymi z wprowadzaniem planowej zintegrowanej gospodarki odpadami na terenie gminy i powiatu.

Gmina nadal współdziałać będzie w prowadzonych przez oświatę cyklicznych imprezach o charakterze pro-środowiskowym takie jak: "Sprzątanie świata" oraz "Dzień Ziemi".

Nadal kontynuowane będą konkursy ("Ekologiczne zagospodarowanie zagrody wiejskiej", "Najpiękniejszy ogród w Powiecie Bydgoskim", "Ekologiczne sołectwo w Powiecie Bydgoskim") i działania w celu aktywizacji społeczności lokalnej.

Obecnie obserwuje się wzrost liczby i różnych form konkursów związku z rozwojem ogólnokrajowej edukacji ekologicznej. Celem uczestnictwa w tego typu konkursach będzie rozbudzenie oraz spopularyzowanie wśród dzieci i młodzieży gminy szeroko rozumianej wrażliwości ekologicznej. Uczestnictwo młodzieży z gminy w powyższych innych konkursach w sposób pośredni przyczyni się do promocji walorów przyrodniczych i agroturystycznych

gminy wśród mieszkańców województwa kujawsko - pomorskiego oraz rozszerzy istniejące doświadczenie uczestnictwa w tego typach konkursach.

W roku 2004 planuje się na terenie Gminy Koronowo realizację zadania pn. "Ekologizacja wsi regionu kujawsko-pomorskiego, kształtowanie postaw i zachowań społeczeństwa wiejskiego poprzez wdrażanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej". Zadania realizowane będą na podstawie umowy zawartej z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Minikowie. W szczególności działania będą obejmowały szkolenia pt.:

- ◆ "Ekologizacja zagrody wiejskiej",
- ◆ "Estetyka zagrody wiejskiej",
- ◆ "Ekologia w domu i zagrodzie" (zakończony testem pisemnym).

Ważnym zadaniem z zakresu edukacji ekologicznej jest utworzenie "ścieżek przyrodniczo - dydaktycznych", promujących lokalne wartości środowiska przyrodniczego.

Ścieżki dydaktyczno-przyrodnicze istniejące na terenie gminy:

- ◆ 34 km ścieżka rowerowa; tematyka: ochrona lasu, gospodarka leśna, wpływ pracy leśnika na środowisko; ścieżka wieloetapowa dla różnych grup wiekowych,
- ◆ ścieżka wzdłuż brzegu Zalewu Koronowskiego (długości ok. 400 m) na terenie Harcerskiego Ośrodka Wypoczynkowego w Krówce - możliwość korzystania z niej przez dzieci niepełnosprawne,
- ◆ ścieżka wodna (ok. 1 km) w pobliżu HOW Krówka.

W roku 2004 planowane jest rozpoczęcie prac nad realizacją ścieżki dydaktycznej "CYSTERSKI GAJ" w kompleksie leśnym "Grabina". Projekt ścieżki został już opracowany.

Opracowywana jest także koncepcja ścieżki dydaktyczno-przyrodniczej na terenie przyszłolnym Zespołu Szkół we Wtelnie. Rozważana jest możliwość wystąpienia o środki finansowe z WFOŚiGW oraz fundusze unijne na ten cel.

Będą także prowadzone działania polegające na aktywnym korzystaniu z istniejących ścieżek dydaktycznych w sąsiednich gminach.

Przy nakładzie niewielkich kosztów można organizować jednodniowe wycieczki edukacyjno – przyrodnicze, czy zajęcia dydaktyczne w plenerze. Gmina powinna aktywnie wspierać tę formę edukacji, prowadzoną przez szkoły działające na jej terenie. Gmina posiada cenne obszary przyrodniczo – krajobrazowe, które można wykorzystać w tym celu.

Na jej terenie utworzono następujące formy ochrony przyrody:

- ◆ Obszar Chronionego Krajobrazu Zlewni Koronowskiej,
- ◆ Obszar Chronionego Krajobrazu doliny rzeki Sępolenki,
- ◆ Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Byszewskich.

Na terenie gminy znajduje się także 45 użytków ekologicznych, 43 pomniki przyrody (w tym 6 na terenie miasta) oraz park "Grabina" otaczający Koronowo (czynione są starania o stworzenie rezerwatu przyrody), jak również dwa rezerwaty przyrody: Bagno Głusza i Różanna Dęby.

W ramach działań własnych gmina powinna prowadzić szeroką akcję edukacyjną i informacyjną o własnych działaniach w celu wprowadzenia planowej gospodarki odpadami. W ramach tych działań zostaną wykorzystane istniejące i działające formy informacyjne mieszkańców gminy. Zostanie rozbudowana istniejąca strona internetowa gminy o kolumnę dotyczącą ekologii informującą o działaniach związanych z realizacją zadań zawartych w przyjętym POŚ i PGO.

Edukacja skierowana do wszystkich mieszkańców, bezpośrednio przyczyni się do realizowania zadań zawartych w Planie Gospodarki Odpadami oraz wprowadzi nawyk określonego postępowania z odpadami w każdym gospodarstwie.

Formy edukacji ekologicznej dorosłej części społeczności gminy skupią się głównie na promocji proekologicznych postaw wobec środowiska w formie dystrybucji broszur, ulotek promujących szeroki aspekt ochrony środowiska.

W celu realizacji zadań związanych z upowszechnieniem edukacji ekologicznych gmina prowadzić będzie proekologiczne wydawnictwo (ulotki, broszury, foldery).

W okresie krótkoterminowym kontynuowana będzie dalej edukacja ekologiczna wśród nauczycieli, którzy mają bezpośredni wpływ na formę i rodzaj przekazywanych informacji do młodszej części mieszkańców gminy. W drugiej kolejności przeprowadzi się „edukację ekologiczną” wśród młodzieży szkolnej, która w aktywny sposób już uczestniczy lub chce uczestniczyć w procesie promowania postaw pro-środowiskowych. W ramach wygospodarowanych środków młodzież szkolna nadal będzie korzystała z pomocy i ofert pobliskich wyżej wymienionych ośrodków edukacji ekologicznej.

Podjęte nowe inicjatywy takie jak: wprowadzenie wydawnictw ekologicznych, wprowadzenie konkursów aktywizujących mieszkańców oraz inne w/w formy edukacyjne, przyczynią się do uświadomienia społeczności lokalnej o posiadaniu na terenie gminy cennych i unikalnych walorów przyrodniczych, a których stan nie tylko zależy od działań podejmowanych przez gminę, ale również od postawy każdego jego mieszkańca.

Powyższe działania winny przyczynić się do wykształcenia i wzrostu świadomości ekologicznej u przeważającej części mieszkańców Gminy Koronowo.

Tabela 10-3. Działania krótkookresowe 2004-2007

Priorytet	Zadanie szczegółowe
Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie istnienia i ochrony zasobów przyrodniczych gminy.	Promocja istniejących prawnie chronionych terenów charakteryzujących się różnorodnością biologiczną oraz innych terenów o wysokich walorach przyrodniczych.
	Opracowanie kosztorysu i rozpoczęcie prac nad realizacją projektu ścieżki dydaktyczno – przyrodniczej “Cysterski Gaj”
	Promocja istniejących szlaków rowerowych, tras turystycznych, ścieżek dydaktyczno - przyrodniczych
Wzrost świadomości mieszkańców w planowo prowadzonej gospodarce odpadami.	Prowadzenie informacji i edukacji o planowej gospodarce odpadami na terenie gminy.
Zwiększenie efektywności edukacji ekologicznej przez promowanie najskuteczniejszych jej form i najważniejszych treści.	Uczestnictwo w konkursach ekologicznych o charakterze ponadgminnym oraz aktywne uczestnictwo w innych konkursach przygotowywanych przez organizacje, stowarzyszenia, związki proekologiczne na terenie województwa.
	Współdziałanie w prowadzonych przez oświatę działań cyklicznych “Dzień Ziemi” oraz “Sprzątanie Świata”.
	Wprowadzenie działań pn. „Ekologizacja wsi regionu kujawsko – pomorskiego; kształtowanie postaw i zachowań społeczeństwa wiejskiego przez wdrażanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej”; rozpoczęcie szkoleń: “Ekologizacja zagrody wiejskiej”, “Estetyka zagrody wiejskiej”, Ekologia w domu i zagrodzie”.
	Kontynuacja konkursów aktywizujących społeczność lokalną oraz szkoleń i warsztatów prowadzonych w gminie (Koła Gospodyń Wiejskich) promujących walory krajobrazowe oraz walory estetyczne gminy.
	Kontynuacja edukacji ekologicznej nauczycieli w pobliskich ośrodkach edukacyjnych.
	Korzystanie z pomocy i oferty Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Ekologicznej w Bydgoszczy i Myśliczynie
Prowadzenie działalności wydawniczej o tematyce ekologicznej.	

Tabela 10-4. Działania długookresowe 2008-2011

Priorytet	Zadanie szczegółowe
Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie ekologii oraz rozwój ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych.	Dalsza promocja istniejących terenów o wysokich walorach przyrodniczych i terenów prawnie chronionych.
	Dalsza promocja istniejących i nowo powstałych tras rowerowych, tras turystycznych.
	Prowadzenie informacji o efektach wprowadzonej i realizowanej planowej gospodarki odpadami na terenie gminy.
	Dalsze uczestnictwo w konkursach ekologicznych o charakterze ponadgminnym oraz aktywne uczestnictwo w innych konkursach przygotowywanych przez organizacje, stowarzyszenia, związki proekologiczne na terenie województwa.
	Dalsze współdziałanie w prowadzonych przez oświatę działaniach cyklicznych "Dzień Ziemi" oraz "Sprzątanie Świata".
	Dalsza edukacja ekologiczna nauczycieli.
	Edukacja ekologiczna młodzieży.
	Dalsze prowadzenie konkursów aktywizujących społeczność lokalną promujących walory krajobrazowe oraz walory estetyczne gminy.
	Prowadzenie działalności wydawniczej o tematyce ekologicznej.

Obecnie trwa proces wprowadzenia w życie zasady i zadań dotyczących dostępu do informacji, edukacji ekologicznej i udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz środowiska.

Gromadzenie i udostępnienie informacji o środowisku będzie narzędziem równoważenia rozwoju miast, gmin, powiatów, województw.

Zgodnie z wymaganiami ustawy Prawo Ochrony Środowiska, nastąpi tworzenie publicznych rejestrów i elektronicznych baz danych o środowisku, ułatwiających dostęp obywateli do informacji gromadzonych i przechowywanych przez organa administracji. Nastąpi optymalizacja kontaktów lokalnych społeczności z urzędnikami i samorządowcami.

Zgodnie z "Narodową strategią edukacji ekologicznej", nastąpi wsparcie finansowe, organizacyjne i techniczne udzielane przez instytucje publiczne działaniom edukacyjnym i promocyjnym realizowanym przez organizacje ekologiczne, usprawnianie przekazywania treści dotyczących środowiska i zrównoważonego rozwoju w ramach edukacji szkolnej o profilu ogólnym i zawodowym, a także rozwijanie edukacji ekologicznej przez placówki funkcjonujące przy jednostkach zarządzających cennymi przyrodniczo obszarami chronionymi (przede wszystkim parkami narodowymi i krajobrazowymi).

Zadania wynikające z przyjętego przez gminę planu działania w zakresie szerokiej edukacji ekologicznej będą realizowane ze środków własnych, a częściowo ze środków WFOŚ.

10.4. Harmonogram realizacji Programu

ZADANIA WŁASNE GMINY											
I	Nazwa zadania	Planowany okres realizacji		Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem [tys. zł]	UE	NFOŚ	WFOŚ	Środki własne	Partnerzy
Lp		2004	2011								
1	Promocja istniejących prawnie chronionych terenów charakteryzujących się różnorodnością biologiczną oraz innych terenów o wysokich walorach przyrodniczych	2004	2011	Urząd Gminy	Wzrost świadomości ekologicznej	20			X	X	Urząd Wojewódzki Urząd Marszałkowski Starostwo Powiatowe
2	Promocja istniejących tras rowerowych oraz tras turystycznych	2004	2011	Urząd Gminy	Wzrost świadomości ekologicznej	10			X	X	Urząd Wojewódzki Urząd Marszałkowski Starostwo Powiatowe
3	Prowadzenie informacji i edukacji o planowej gospodarce odpadami na terenie Miasta i Gminy Koronowo informacje z procesu realizacyjnego	2004	2011	Urząd Gminy	Uzyskanie właściwego postępowania mieszkańców z odpadami	35		X	X	X	Starostwo Powiatowe sąsiednie gminy wchodzące w skład powiatu tzw. prowadzenie zintegrowanej gospodarki odpadów
4	Uczestnictwo w konkursach ekologicznych o charakterze ponadgminnym oraz aktywne uczestnictwo w innych konkursach przygotowywanych przez organizacje, stowarzyszenia, związki proekologiczne na terenie województwa	2004	2011	Urząd Gminy	Wzrost świadomości ekologicznej, promocja gminy	0				X	organizacje ekologiczne ośrodki edukacji ekologicznej
5	Współdziałanie w prowadzonych przez oświatę działań cyklicznych "Dzień Ziemi" oraz "Sprzątanie Świata"	2004	2011	Urząd Gminy	Poprawa świadomości ekologicznej	50				X	szkolne organizacje ekologiczne,
6	Edukacja ekologiczna nauczycieli (cyklicznie)	2004	2011	Urząd Gminy	Poprawa stanu świadomości ekologicznej w szkolnictwie	20			X	X	Urząd Wojewódzki Urząd Marszałkowski Korzystanie z form edukacji prowadzonych przez centra edukacyjne

C.D.

Lp	Nazwa zadania	Planowany okres realizacji		Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem [tys. zł]	UE	NFOŚ	WFOŚ	Środki własne	Partnerzy
		2004	2011								
7	Korzystanie z pomocy i oferty pobliskich ośrodków edukacji ekologicznej	2004	2011	Urząd Gminy	poprawa świadomości ekologicznej	15				X	Urząd Wojewódzki Urząd Marszałkowski Starostwo Powiatowe
8	Edukacja ekologiczna młodzieży.	2004	2011	Urząd Gminy	Poprawa stanu świadomości ekologicznej w szkolnictwie	20			X	X	Urząd Wojewódzki Urząd Marszałkowski korzystanie z form edukacji prowadzonych przez centra edukacyjne
9	Wprowadzenie konkursów aktywizujących społeczność lokalną promujących walory krajobrazowe oraz walory estetyczne gminy	2004	2011	Urząd Gminy	aktywizacja mieszkańców gminy	20				X	organizacje ekologiczne organizacje lokalne
10	Wprowadzenie proekologicznego wydawnictwa (ulotki, foldery, mapy itp.) oraz prowadzenie w rozszerzonej formie strony internetowej Urzędu	2004	2011	Urząd Gminy	wzrost świadomości ekologicznej	15			X	X	organizacje ekologiczne organizacje lokalne
SUMA:						205					

Łączna wartość przewidywanych nakładów inwestycyjnych do wydatkowania na realizację zadań w latach 2004 – 2011 szacowana jest na kwotę 205 tys.zł.

10.5. Wnioski

Dobrze prowadzony proces edukacyjny i informacyjny skierowany do mieszkańców gminy, przyczyni się do pełnego zrozumienia działań administracji w zakresie ochrony środowiska. Aprobata społeczna jest jednym z najważniejszych czynników wspomagających działania w zakresie ochrony środowiska.

Edukacja ekologiczna musi być prowadzona w sposób ciągły, a efekty są widoczne dopiero po pewnym czasie.

Dobrze zaplanowany, zorganizowany i realizowany proces powszechnej edukacji obejmującej wszystkich mieszkańców kraju gwarantowany jest i zapisany w Konstytucji RP.

Poziom wykształcenia społeczeństwa jest miarą jego rozwoju. Prawo do informacji o środowisku jest jednym z zadań w zakresie wdrażania do praktyki zasad zrównoważonego rozwoju.

Wzrost wykształcenia mieszkańców w zakresie ekologii oraz rozwój ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych, przyczyni się do osiągnięcia celów zawartych w „Gminnym Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Koronowo”.